Ч. 27. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem Львів, 8. липня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.: „ПРАВДА" Львів, вулиця Льва Сапіги ч. 26, I. пов.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ: Річно 10 зол. Півріччо 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол.

ЗА КОРДОНОМ: Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Зміна уряду

Від пару тижнів ходили вістки, що в варшавському уряді настануть якісь зміни. Та нічого певного ніхто не міг нічого сказати. Нараз дня 27. м. м. премєр маршал Пілсудський ураз із цілим урядом доручив Президентови Держави письмо з проханням о димісію. Президент в одній хвилині прихилився до прохання маршала, звільнив його і цілий уряд від дотеперішних обовязків і підписав номінацію нового ґабінету з премєром Казиміром Бартлем на чолі. Склад нового ґабінету не уляг майже ніяким змінам, з винятком двох міністрів: справ просвіти і комунікації. Місце мін. просвіти Добруцького заняв др. Світальський, а місце мін. комунікації Ромоцького — Альфред Кун, бувший директор трамваю в Варшаві. Зміна уряду слідувала так скоро, що навіть добре інформовані варшавські часописи день наперед нічого про це не знали, а деякі навіть обурювалися на ходячі чутки про якусь зміну.

Склад нового уряду

Затверджений президентом Держави новий ґабінет представляється в слідуючім складі: Презес Міністрів: Др. Казимір Бартель; мін. справ унутрішних: Славой Фелікс Складковський; мін. справ заграничних: сен. Август Залеський; Мін. справ військових: Марш. Йосиф Пілсудський; Мін. скарбу: Гавриїл Чеховнч; Мін. справедливости: Александер Мейштович; мін. віроіспов. і публ. просвіти Др. Казимир Світальський; мін. рільництва Карло Незабитовський; мін. промислу і торговлі: Інж. Евген Квятковський; мін. комунікації. Інж. Альфред Кін; мін. публ. робіт: Андрей Морачевський; мін. праці й суспільної опіки: Др. Станислав Юркевич; мін. рільн. реформи: Др Витовд Станевич; мін. почти і телеґр.: Богуслав Медзінський.

Зі Сойму і Сенату

Інтерпеляції Українського Клюбу в соймі

1) В справі нетактовного поводження з послами і сенаторами підчас справоздавчих віч. 2) В справі стримання будови кооперативи „Праця" в Раневичах, пов. Дрогобич, повітовим видiлом і старостовом. 3) В справі накладання адміністраційних кар на парохів гр.-кат. церкви за вживання ними української мови в переписці з орґанами держ. влади. 4) В справі безправної люстрації будинку приватної української школи поліціянтом і безправної конфіскати фізичної карти України. 5) В справі арештування малолітніх учеників прив. української ґімназії в Яворові і накладання на них кайданів. 6) В справі завішення виконання постанови гром. ради Монастир, пов. Ярослав, якою то постановою продано частину громадського пасовиська. 7) В справі потягнення Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові до складок на „фундуш безробоця" за час від 31. XII. 1927.

Внесення українського Клюбу в Соймі

1) В справі шкільництва українською, білоруською і литовською мовою навчання. 2) В справі зміни управи фондації „Народній Дім" у Львові. 3) В справі ухилення п. б § 1 і дотичної частини п. а § 2 декрету про примусовий державний заряд Ден. Прав. 1818 р. ч. 21 і розпорядку ради міністрів з дня 9. серпня 1921 року (Ден. Уст. 21 р. ч. 71. 4) В справі заложення українського університету у Львові. 5) В справі зміни розп. през. РП. з дня 18. 3. 1925 р. про зміну цього розпорядку.

Інтерпеляції в сенаті

1) В справі нетактовного поступовання супроти сенаторів і послів підчас справоздавчих віч. 2) В справі заряджения шкільного інспектора в Самборі дотично будівлі школи в Торгановичах. 3) В справі непокоєння громадян с. Білківці, пов. Зборів, товариством „Стжелец". 4) В справі безправного поступовання податкового інспектора в Теребовлі підчас виміру і стягання податків. 5) В справі безправного уряджения водних будівель у с. Бовшів і Слобідка Бовшовецька, рогатинського пов. 6) В справі побиття учениці Каролини Гаврилюк в с. Куряни, пов. Бережани, учителем Йосифом Бардзіцким і змушування її змінити обряд. 7) В справі надужить у почтовім уряді в Луці коло Самбора. 8) В справі зорґанізування школи в Рябім, повіт Лісько.

Внесення в сенаті

В справі негайної допомоги погорільцям с. Берестен, пов. Заліщики і с. Вербиця пов. Бібрка.

Не мають щастя

В попередному числі писали ми про випадок ромунського літака в Білинах коло Рудника, та про те, як то польський літак спішачи на поміч Ромунам і сам узяв тай розбився. Нині прийшла вістка, що ромунський літак ушкоджений у часі того випадку забрали польські власти до направи до Люблина. Літак направили і летуни кап. Стефанеску та пор. Шварц відлетіли ним із Варшави в напрямі до Ромунії, через Львів. Видко, що або літак був зле направлений, або ромунські летуни не мають щастя в Польщі, бо під Перемишлем зінсувався мотор і літак хоч не хоч сів на землю але так тяжко, що розбився на кусні. Летунам не сталося ніщо злого, бодай так самі кажуть.

Донецький процес

Донецький процес в Москві триває дальше. Дотепер переслухано 42 обвинувачених, серед яких находиться частина платних провокаторів. Тільки ті провокатори „признаються до вини", натомість справжні жертви большевицької інтриґи, інженіри та техніки, рішучо заперечують свою вину. З огляду на цю обставину, заінтересовання процесом слабне, а кореспонденти закордонних часописів пишуть з Москви все більш глумливі звіти з процесу. Процес потреває мабуть ще два тижні.

Позір! Зміна адреси!

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ", „ПРАВДИ", „ПОСТУПУ", „БЕСКИДУ" БУДЕ:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телефон 4-48.

Чи св. Письмо є одиноким жерелом обявлення?

Але поставмо тим сектярам таке просте питання: Або ваше твердження, — що віру християнську має кождий собі брати тільки з св. Письма, — є правдиве або неправдиве? Якщо правдиве, невжеж тоді і воно мусить міститися в св. Письмі! А деж є сказано в св. Письмі, що кождий має читати Біблію і її собі толкувати, щоби так, як вичитає, вірив? — Хочби ви перекинули картка за карткою всі Книги Старого і Нового Завіта, ніде сього не знайдете. Отже й ваше твердження, що кождий має читати Біблію і після своєї вподоби та свого розуміння укладати собі віру, є вашою видумкою, і не має в св. Письмі ніякого обоснования.

Найбільш виразні слова Спасителя, на котрі покликуються протестанти, доказуючи, що належить конечно читати св. Письмо, записані є у св. Йоана. І ось вони: „Прослідіть Писання, бо ви думаєте, що в них маєте життя вічне, а вони є тими, що свідчать про мене." (Йоан. V, 39). Але наведені слова висказав Спаситель до Жидів, особливо до фарисеїв, що не могли зрозуміти науки про Христове божество. І сі слова не містять приказу обовязуючого для всіх, тільки заохоту, щоби ті, котрі можуть читати, довідалися, що пророцтва Старого Завіта про Христа були оголошені. Погляд на сі слова, як на приказ, щоби всі люди читали св. Письмо, є зовсім хибний, бо випливає з незрозуміння річи.

Бо й невжеж могло бути се можливе, щоби Христос св. Письмо установив одиноким жерелом, з якого кождий має черпати свою віру? Розважмо тільки спокійно. Віра є до спасения кождому конечна; на се годяться всі секти протестантські. „Хто не увірить, буде осуджений", сказав Спаситель. Тому то й віра ся мусить бути для кождого приступною, бож прецінь за те, що для чоловіка неприступне, Спаситель пеклом грозити не може. Ба й ще нині, скількиж то соток тисячів людий, людий чесних мусілоби йти на вічну погубу — за що? За те, що не вміють читати, а без читання Біблії не наберуть віри. А скількиж то бідаків Біблії справити собі не може, бо й на хліб насушний грошей їм не вистарчає? Невжеж за своє убожество малиби бути погублені? Чиж можна подумати, щоби наймудрійший і найліпший Ісус установив таке жерело віри, до котрого сотки тисячів людий не малиби ніякого приступу?!

Але якщо ще нині сотки тисячів людий без власної вини булиби виключені від науки Христової тепер, коли штука читання і писання так розповсюднена, то щож казати о часах давніших, в котрих читати і писати вміли лиш деякі, дуже нечисленні! Тоді мігби був спастися тільки невеличкий гурток людий.

Не досить на тім, бо заки винайдено штуку друкарську, саме св. Письмо було дуже рідке. Сьогодні можна його дістати дуже легко, але давнійше Книги св. Письма були особлившою рідкістю, на яку могли спромогтися тільки великі бібліотеки. А колиж винайдено штуку друкарську? Несповна 500 літ тому назад, з початком XVI. століття. З сего слідує, що через 1500 літ величезна більшість людськости булаби мусіла обходитися без жерела віри отже не моглаби була дійти до спасення! Невжеж се можливе? Кождий хиба розуміє, що такого жерела віри, котре булоби недоступне нині для соток тисячів людий, а через 1500 літ майже для всіх, — Христос Спаситель не установив і установити не міг!

Хтож отже його видумав? Не Христос, але Лютер, збунтований німецький монах. Він то перший зірвав з живою повагою Церкви навчаючої, він перший подав людям до руки мертву книгу і казав їм з неї учитися віри.

Що однак з того вийшло, того ані сам Лютер не передвидів. Бо скоро забралися люди до толкування св. Письма власним розумом, показалося, що „що голова, то розум". Толкували всі, але кождий по свойому і звідсіля намножилося так велике множество сект. Всі вони твердять, що опираються на св. Письмі, але кожда голосить що иншого і кожда другу поборює. Длячого ріжняться і не можуть на одно згодитися? Бо собі після своєї голови довільно толкують св. Письмо, бо їх толкування, се лиш людська опінія, яка не має за собою поваги Божої.

А як є в католицькій Церкві?

В католицькій Церкві маємо найвисший суд, що подає правдиве значіння св. Письма. Чи можемо на тім ореченню полягати? Можемо. Чому? Бо є непомильне. Чому непомильне? Бо Син Божий поручив, що щонебудь скаже сей трибунал у справах віри, то є правдиве і непомильне. Звідки се знаємо? Бо Христос сказав: „Хто вас слухає, Мене слухає — а хто вами помітує, Мною помітує". — Також сказав: „Хто не слухає Церкви, нехай тобі буде яко поганин". Длятого ми говоримо так: Вірю, бо мене Церква

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 14

Гетьман Богданко

Небаром увійшов гінець із звитком у руці перевязаним шовковим мотузочком. Поклонився баші й передав письмо. Баша взяв письмо, поцілував його й передав свойому тайникові:

— Прочитай, — сказав.

Тайник так само віддав честь султанській грамоті й читав письмо на голос. Султан взивав башу, щоб подбав про укріплення твердині, про запаси стрілива та про скріплення, бо на Чорному морі знов появилися запоріжські козаки й тривожать турецькі побережа. Сила їх доволі велика а при своїй відвазі та сміливости готові вони нападати й на твердині.

— Воля нашого милостивого султана й наслідника пророка Магомета буде виповнена — сказав баша. — Запоріжські ушкали поломлять зуби на мурах Аслана Керменя, як що зважаться здобувати його...

Гонець відійшов, а баша покликав до себе всіх військових начальників і подав їм до відома султанський приказ і додав від себе, щоб кожен у своїй ділянці подбав про приготування до оборони перед нападом на всякий случай. — Я не вірю в цо, щоб запорожці зважилися нападати на нашу твердиню, але забезпечитися треба тай воля султана мусить бути виповнена.

Довго тривала нарада, кожен ставив ріжні домагання, подавав ріжні ради. Були й такі, що вірили в можливість нападу запорожців на Аслан Кермень.

— Це завзятий народ, відважний і життя не цінить, тільки про славу дбає— тож дуже можливо, що й зважуться й на напад на нашу твердиню. Тимбільше, що як я чув, похідним отаманом є в них тепер Богдан Ружинський, лицар над лицарі. Ти, башо, може знаєш його? — говорив один.

На таку вістку Пшерембський збілів і подумав:

— Коли так, то напевно треба сподіватися нападу, як тільки він довідається, що я тут і що Оленка в мене — та як міг спокійно відповів:

— Так, знаю його навіть дуже добре. Справді, коли він отаманує, можна сподіватися нападу й на Аслан Кермень.

Пізно в вечір розпустив раду, а сам подався до приятеля Ібрагіма. Бажав поговорити з ним про зміну, що сталася з Оленкою.

А Оленка цего вечера молилася щиро, сердечно як ніколи.

— Всевишній Боже, дай мені сили видержати, дай сили додержати до смерти присяги, що я її зложила мойому Богданкові! Не дай мені піддатися ні намовам, ні знущанням. А коли така Твоя воля буде, Боже, то вкажи спосіб і шлях мойому Богданкові, як визволити мене з лабет потурнака!

І молилася Пречистій:

— Пречиста Діво Маріє, Мати Божа, Заступнице наша, благаю Тебе встався в твойого сина за мною нещасною.

По сердечній молитві полекшало їй неначе й неначе певність увійшла в неї, що Господь вислухає її молитви й Богданко таки визволить її.

VIII.

Північ. Густа темрява покрила все море. На небі не видно ні зірочки. Та бистрі очі запорожців і в темряві добре виріжняють білу галеру.

— Пора! — сказав князь Богданко. І приказ дає. Передають отаманський приказ від чайки до чайки:

— Напад на галеру! Веслуй!

Вдарили весла враз об тихе плесо моря й запінилося море, а чайки тихісінько посунули наперед. Гнали бистро, бистро, прямісінько на галеру.

Уже з усіх боків галеру окружили чайки. Як ті бжоли часом опадають необережну людину й жалять її немилосердно, ось так опали довкола запорожські чайки турецьку галеру. Пливе вона ще повагом спокійно, нічого не сподіється,

,так учить, а вірю длятого, бо Бог казав Церкві вірити. Божа воля, Божа повага зневолює мене до сего вірення і впевняє мене, що я не блуджу.

А протестанти — длячого вірять? Вірю, — говорять — бо мене так учить св. Письмо. — Але чи ви певні, що розумієте властивий змисл Біблії? — Так розумію, як мені найліпше видається — відповідають. Отже в що віриш? Віриш у твій суд, в твою власну опінію, в твоє приватне оречення. Хтож ручить тобі, що се правда? Твоя голова, твій розум. Чи ся порука є Божа? Не Божа, а людська, твоєї голови, твого розуму, отже й твоя релігія не є Божа, тільки людська. А віра мусить бути Божа і непомильна. Зноваж Божа віра є тільки там, де її Бог зложив, то є: в католицькій Церкві. Тому держімся сеї св. Церкви, бо в ній одинока надія спасення. Св. Письмо читаймо, але толкуймо його так, як нас св. Мати Церква вчить.

о. С. Ковалів.

З церковних справ

Православна пропаганда

Православна пропаґанда на Закарпаттю не перевелася по нинішний день, хоч вже зовсім стратила той фанатичний розмах з перших років по революції. Греко-католицька Церква помало відзискує страчені позиції завдяки невсипущій і жертвенній праці уніятського духовенства. Великі заслуги під тим оглядом треба приписати оо. Василіянам, котрі крім праці у власних монастирях провадять ще ревну місійну акцію серед населення. На чолі місійної акції стоять оба греко-кат. епископи, пряшівський і мукачівський, що цілими тижнями розїзджають по краю на місії і візитації. Чеський уряд явно симпатизує з православними. 13 катол. церков насильно забраних схизматиками правним властителям ще дотепер не звернено, мимо сего, що вже в найвищих інстанціях віддавна цю справу вирішено на користь католиків. — Годиться вкінці завважити, що місійна акція нашої Церкви зустрічає великі перешкоди з приводу недостачі священиків.

Зїзд польських епископів

26-го і 27-го м. м. відбувся в Ченстохові зїзд та річна конференція всіх польських епископів у Ченстохові при співучасти примаса Гльонда й апостольського нунція Мармаджі.

Зі світа

Буревій над Україною

Над Україною й Білоруссєю пронісся буревій, що викликав нагальний спадок температури в Минську, Полтаві й инших містах. Буревій спричинив великі щкоди зриваючи криші і вириваючи телеґрафічні стовпи.

Жертви відваги

З Осльо надійшли вістки, що з Мурманя телеґрафовано, начеб якісь рибальські лодки бачили на пливаючій кризі рештки розбитого гидропляну Амундсена, біля яких поралися якісь люди. Є це остання вістка про Амундсена, про якого зрештою нічого не чувати. Теж саме всі спроби ратунку товаришів ґен. Нобілє не привели до ніякого успіху. (Учений Амундсен, як звісно вибрався був літаком на ратунок ґен. Нобіл-ія і сам пропав десь між ледами). Не вважаючи на вратування ґен. Нобілє, не можна від нього нічого ближче довідатися про катастрофу „Італії" та долю решти розбитків, тому що Нобілє нервово захорів, психічно зовсім вичерпаний, а рана його, яка спершу здавалася легкою, довела до тяжких комплікацій. Прийшла вістка, що машиніст „Італії" Помелі помер на ледовій горі від тяжких ран. Нічого невідомо теж про долю ґрупи Маріяна. Взагалі вигляди на вратування розбитків щораз меньші. Атмосферичні умови не дозволяють на нові лети до ледової гори. Що до ґрупи Маріяна то вона мала харчі лише до 22. червня так, що колиб навіть до того часу зберіглася при життю, то могла вже згинути голодовою смертю. Всі вістки про переловлення радіотелеґрафічних знаків від Амундсена показалися фальшивими.

Землетрус над Реном

В Андернах (біля Коблєнції) відчуто сильний землетрус. Обстановка перевerталася, шиби в вікнах дзеніли. Хвилювання землі разом з підземними гуками тревало кілька секунд.

Пожежа в Дамаску

В Дамаску знялася в мусульманській дільниці пожежа, в якій згоріло сто кількадесять будинків. В полумю згинуло 16 осіб, а кількадесять тяжко попарилося. Пожежу зльокалізовано при допомозі французького ґарнізону.

Протибольшевицьке повстання

З Москви доносять до закорд. преси, що в східній частині Сибіру розгорілося протибольшевицьке повстання, яким кермують члени таємної орґанізації „братчиків русской правди". Головні сили повстанців скриваються в лісах

пливе поважно та гордо як той лебідь білий. Аж нараз спинилася, захиталася. Немов ті бжоли жалами вціпилися козацькі чайки гаками в біле тіло галєри. І вже вискакують запорожці з чайок на чердак галєри. Попереду похідний отаман князь Богданко Ружинський.

Не мали Турки часу не то з гармат гримнути, але й за самопали схопити. Метушня на галєрі, розгардіяш, трівога...

А козацтво жужмом треться з голими шаблями в руках, з пистолями набитими за поясом.

Якось вдалося командантові галєри зібрати чималий відділ яничарів біля себе й він кинувся на козацтво.

Почалася січа. Завзято бються яничари. Із окликом „Аллаг"! мов ті льви кидаються на козацьку лаву з кривими турецькими шаблюками.

Пекольний крик ізчинився на галєрі.

— Січи, рубай клятих! Рубай бісурмена! Рубай поганців! — несуться козацькі заклики.

А яничари по свойому галакають, теж заохочують одні одних, відваги додають собі.

Та дарма! Не встояти їм проти такої сили козацтва. Чимало запорожських завзятців повалили до долу яничарські криві шаблюки, чимало червоної крови юнацької, козацької полилося на білу галєру, чимало душ християнських на все з тілом розсталося й перед престол Всевишнього на суд полинуло.

Але й яничарських голов чимало до долу покотилося від ударів козацьких шаблюк, чимало крови турецької невірної з козацькою, християнською змішалося, чимало душ яничарських перенеслося на вічну погибель.

Завзято бороняться яничари! Та дарма, не встояти їм проти козацької переваги!

Уже тільки невеличка горстка яничарів бється кругом свойого команданта. Свідомі вже вони цего, що всім їм прийдеться пропасти від шабель невірних джаврів. Та щож від долі не втечеш! Смерть кожному вірному муслемові суджена. Цему в старих літах у постелі вигідній, а тому в січі завзятій! А згинути в бою з невірними джаврами й слава й нагорода по смерти, так міркують собі. Тож не щадять, не жалують свойого життя яничари.

Не щадять свойого життя й запорожці! Раз мати родила, раз і вмирати треба! А воно сором козакові в постелі вмирати. Смерть у завзятому бою — одиноко лицарська, одиноко чесна й славна смерть, та ще й за віру християнську, за визвіл братів-невольників із турецьких кайдан!

Завзята січа!

Ось шабля отамана Богданка Ружинського схрестилася вже з кривою шаблюкою вожда яничарів. А біля отамана бється його побратив Покотило!

Дужий та кріпкий баша яничарів і вміло шаблюкою орудує, але й отаман запорожців зручно відбиває всі його удари. Дзенькотять мечі, лискавками вилискуються, іскрами сиплють.

Ось шабля баші замахнулася над самою головою князя Ружинського, ще миг і розсіче її. Та в цій хвилині Покотило з усієї сили вдарив своєю шаблею, щоб відбити удар баші, не дати побратимові пропасти. Рубнув і відскочила башина рука враз із шаблюкою по лікоть відтята, на чердак із дзенькотом упала. А рівночасно князь Богданко вдарив башу шаблею в самі груди й мов дуб розрубаний повалився великан-баша до долу...

Не багато вже мали роботи запорожці з рештою яничарів. Бо до останнього яничара, ніодин із них не відложив меча, не піддався, рубав і сік на всі боки, щоб лицарською смертю згинути.

А як останній яничар упав, дав приказ отаман запорожців:

— На спід ґалєри! Бранців-галєрників розковувати, визволяти.

І повалило козацтво на спід ґалєри. Ґалєра була чимала в пятьдесять веслярських лав, а до кожної лави по пять веслярів-невольників важкими ланцюгами прикованих.

(Дальше буде).

між Читою та Верхньо-Удинськом. Повстанці нападають на большевицькі установи по селах та містечках, розстрілюють комуністів та розгромлюють червоноармійські станиці. На ст. Даурія на Забайкаллі збунтувався 107-ий червоний полк, розстріляв комуністів та пішов разом з командантом у ліси.

Зріст релігійности

Большевицький часопис „Красная Армія" подає, що мимо урядових репресій, раз-у-раз зявляються численні прогульки паломників, що для відвідання Печерської Лаври йдуть з далеких сіл Вел. України, віддалених нераз на 200—300 верстов. Серед паломників появляються час до часу вірні з Волині.

Большевицьке „Товариство Безбожників" почало вже вести серед паломників протирелігійну пропаганду.

З румунських гараздів

Нім. щоденник у Чернівцях „Форвертс" приніс останніми днями подробиці про нечувані просто знущання румунської поліції (сіґуранци) над українськими селянами. Недавно доставлено 3 бесарабських селян до суду в Кишиневі, обвинувачених у шпигунстві. Признання до вини добувано від них в той спосіб, що нешасливим влито до жолудка кілька кільоґрамів соли. Одному політичному вязневі, який не хотів признатися до вини, морено спершу голодом, а відтак подано як харч два кусники сильно солених оселедців з кусником хліба, не даючи йому відтак ні каплини води. Спрага арештованого зросла протягом дня до тої міри, що нещасний попав у шал, витовк рукою шибу та клав кусники холодної шиби на розпалений язик, щоби його хоч трохи охолодити. В иншому випадку приказувано арештованому так довго пити воду, доки не признався до вини. Таких жахливих методів вживає циганська поліція. В румунських тюрмах діються звірства над нерумунським населенням такі страшні, що мало поліцій инших держав може витримати порівнання з румунськими посіпаками.

Можливість диктатури в Югославії

Повідомляють з Білгороду, що там обмірковують можливість проголошення військової диктатури. Одночасно вимоги хорватів і словінців стають щораз острійші. В стані здоровля Радіча немає ніяких змін. За те другому посолові Ґранджі грозить ампутація руки.

Смерть у Тибрі

Два львівські ґімназисти, Іван Погорецький і Йосиф Коник, розпращавшись зі школою, звідки їх викинули, пішли в світ. Погорецький обійшов раз Чехословаччину, Мадярщину, Югославію, Австрію та Швайцарію без гроша. Другий раз вибрався з Коником до Італії, дійшов аж до Риму і там утопився підчас купелі в ріці Тибр.

Совітський вандалізм

До берлінського „Руля" доносять про чергове, просто неймовірне, нахабство большевиків на Вел. Україні. Величезна народня історична та релігійна цінність Київо-Печерська Лавра має бути в скорому часі рішенням большевицького уряду України—„ліквідована!" Арґументом для цього нечуваного рішення має бути виключно твердження, що Печерська Лавра в Київі—це твердиня контрреволюції. Поміщення Лаври буде передане київському „Комуністичному Союзові Молоді".

Катастрофи випадки

В Анґлії коло Дерлінґтен поїзд особовий зударився з тяґаровим. Наслідком того 22 осіб померло, а 25 віднесло переважно тяжкі рани. Обі машини і три ваґони особового поїзду розбиті на тріски. — Західну Японію навістила страшна повінь, якої жертвою впало досі 30 людий. В залитих повінню областях вода знищила понад 7 тисяч домів. Без даху над головою остало около 100 тисяч людий. — В Італії в купелевій місцевостн Лідо вибухла грізна пожежа, яка знищила великі купелеві заведення. Згорів театр і много склепів. — В пристані в Гамбурґу вибухла пожежа в великанських складах оливи. В одній хвилі пожежа обняла всі дооко724личні будівлі. Жар вогню був так великий, що вода в сикавках переміняласе в пару. Горіюча олива сплила до моря, творячи несамовитий образ. Склади оливи вигоріли цілком. Шкоди величезні. — На границі Фінляндії вдарив грім у костел підчас першого св. Причастя дітий. Дві особи задушено в стиску, дві другі забив спадаючий бальок. 80 осіб віднесло рани. — Над каналом Ля Манш перейшов ураґан, який пр-

о. С. КОВАЛІВ 2

З вандрівки по Римі

Зараз біля церкви Santa Francesca Romana пишається тріюмфальний лук Тита. Сенат виставив його 70 р., коли Тит завоював Єрусалим і Юдею. Цілий він з білого мармору, обіймає один тільки портик, але може служити як взір під зглядом гармонії й ніжности різьби. В луку є дві вельми важні пласкорізьби: одна представляє тріюмфальний вїзд Тита до Риму, друга представляє найважнійшу добичу забрану з Єрусалимської святині. І так жовніри несуть золотий стіл, на котрім кладено покладні хліби й несуть дві труби, які служили жидівським священикам до оголошування ювилею, а далі несуть семираменний свічник. Усі жовніри в лаврових вінцях держать палиці в руках, а трьох двигає таблиці звані tituli, на котрих правдоподібно були написані імена підбитих міст. На фризі представлено, як жовніри несуть з тріюмфі ріку Йордан під постаттю лежачого старця, спертого рукою на переверненій урні, далі чотири воли ведені на жертву, покриті капами. Два жреці несуть кошики з овочами. На рогах фасад сего лука є уміщені чотири побіди. На склепінню аркади видно орла, як уносить душу Тита до неба. Се вказує на те, що сю браму поставлено йому аж по смерти за панування Доміціяна.

Сей лук Тита сповняв Жидів великим болем та смутком так, що ніколи не хотіли туди переходити. Тому виробили собі позволення зробити перехід поруч сеї брами. І досеї ні один Жидовин через сю браму не перейде: стільки прикрих, болючих спогадів вона в них викликає...

Кільканайцять кроків далі стоїть другий такий лук Константина В. Ся прекрасна величава брама є вже о трьох аркадах, які прикрашені вісьмома коринтійськими колюмнами.

Зараз біля сього лука знімається великанська будівля, Анфітеатр Флявія або римський Кольосей. Амфітеатром називано у старинних Римлян будинок призначений до боротьби ґлядіяторів і диких звірят. Сього рода боротьби ввели щойно цезари. Перші амфітеатри були деревляні; щойно Statilius Laurus здвигнув за Авґуста камяний амфітеатр. Підстава амфітеатру була округла, а найчастійше еліптична. Середина називалася arena і була висипана піском, клітки диких звірят були уміщені на самій долині в мурі й звалися carceres. Сидження для видців були уміщені кругом еліпси від долиня чимраз висше в гору. До сиджень вели коритарі й двері.

Наслідники Нерона Веспазіян і Тит бажали притьмити блеск золотого дому Нерона й завалили Domus aurea, а на його місці здвигали инші будівлі, як пр. Лук Тита. Палати цезарів позамикали в окрузі Палятину; замісць Кольосу Нерона поставили Кольос сонця, а вкінці місце, де був став Нерона, висушили і построїли амфітеатр кольосальних розмірів, званий амфітеатром Флявія, бо сі два кровави лицарі, що його здвигнули, походили з роду Флявія. Зачав його ставити Веспазіян в 72 р., Тит будову продовжав, а Доміціян скінчив. Трийцять тисяч Жидів через вісім літ працювало при його будові, а дванайцять тисяч їх трупом пало при сій тяжкій праці. Будівничим був Гавденцій, християнин, пізнійший мученик. Значну часть матеріялу взято зі збуреного „золотого дому Нерона". Є се будова еліптична, довга на 200 метрів, широка 167 метрів. Сто тисяч людий могло вигідно поміститися: 87 тисяч на сидячих місцях, а 20 тисяч на стоячих. Внішні стіни збудовано з огнетревалого мармору з Тіволі. Долиною навколо є портик (передсінок) утворений з 80 луків, на яких спочиває велитенська будова, що знімається на чотири поверхи в гору до висоти 49 метрів. Дві гарні, великі брами, уміщені на кінцях довшої оси, служили: перша, від сторони Forum, для входу ґлядіяторів; друга від сторони Лятерану, служила для впроваджування ріжних машин, дерев та инших приладів потрібних до ігрищ. Дві брами уміщені на кінці коротшої оси служили до входу цезарів. Рештою портиків себто брам входили звичайні видці. Для уникнення замішання сі портики були означені числами; і так видно ще числа від XXII до LIV. Від сторони Єсквіліну на середущій брамі поміж числами XXXVIII а XXXIV нема ніякого числа; се вказує на те, що туди входив цезар. Від сторони Mons Coelius є під емна дорога до Палятину.

Скільки християнських мучеників ля-

пинив на якийсь час усякий комунікаційний рух і наробив богато шкоди. Над середньою Німеччиною і німецьким Шлеськом перейшла буря із зірванням хмар. Наслідком цього на деяких залізничих стаціях були зірвані зовсі усякі електричні проводи. — Від кількох днів почав викидати маси ляви Везувій. З кратеру здіймається стовп огню. Населення дооколичних сіл в паніці втікає. У Швеції на південь від стації Норлянд трапилася велика залізнича катастрофа. Досьогочасні відомости говорять про 14 вбитих і 50 ранених. — Поблизу Москви вискочив з шин поїзд, що їхав з Севастополя. Чотирьох пасажирів згинуло, 14 віднесло тяжкі рани. Паровіз і чотири перші вози розторощилися.

У Франції, в місцевости Св. Стефан, в одній із тамошніх копалень обсунулася земля, перервала проводи, якими відпроваджувано запальний ґаз і спричинила пожежу. Наслідком цеї катастрофи згинуло 43 гірників. — У Франції, в місцевости Вінцен запалився в воздусі літак і впав на приглядаючуся публику. Летун згорів на вуголь. Спадаючий літак ранив дві особи.

Неправда — не просвіта

(Стаття надіслана)

Якось тут прибіг до мене мій сусід Тимцьо Чавурський тай уже здалека вимахує ґазеткою. Знаю вже що то за ґазета, бо Тимцьо в нас на все село одинокий соціяліст радикал.

Вимахує він до мене ґазеткою та підсміхується, а я йому відразу:

— А що там таке цікаве в твойому „Громадському Голосі“?

А Тимцьо:

— А є й про вашу „Правду“ й про „УХО“!

І тиць мені ґазетку в руки:

— Нате, читайте!

Беру я в нього той „Громадський Голос“, а там зараз на першій сторінці товстезними буквами:

„Неправда — не просвіта!“

— Розумно написали — кажу — бо воно таки так, що неправдою не пошириш просвіти.

Утішився мій Тимцьо:

— А бачите, Стефане, шо мій „Громадський Голос“ добре пише...

— Та це добре написав, але чи сам він тільки правду ширить?

— О! Тільки правду! — боронить Тимцьо. — Але оберніть відразу на 10-у сторінку, там є „посланіє“ від вашої У. Х. О ї.

Обертаю сторінки, аж там на 10 тій сторінці теж товстим друком напис: „Наука і розвага“. А під цим написом зараз віршик якогось В. Боднарчука: „Посланіє от святого У. Х. А. чтеніє“. А в тім „посланію“ ніби то У. Х. О. грозить християнам пеклом, бо на селах появився діявол, ніби то „Громадський Голос“, буцім то такий сильний, що проти нього „Нова Зоря“ й „Правда“ зерно піску в морі. „Він на сміх їх піднімає, одним духом побиває!..“ так там написано.

— А бачите, бачите — тішиться Тимцю — який сильний мій „Громадський Голос“ — „одним духом побиває“.

— На папері — кажу. — Але щось воно вже, Тимцю, неправдою задихує, а „неправда — не просвіта“!

— Як неправдою?! — обрушився Тимцьо. — Може то неправда, шо УХО заборонює читати „Громадський Голос“.

— Не УХО, Тимцю — відказую йому, а наш митрополит тай епископи заборонили читати всі часописи, що ширять безбожність. І воно зовсім справедливо, бо вони наші пастирі й їх обовязком оберігати своє стадо від вовків, хочаб і в овечій шкірі „любови народу!“

А мій Тимцьо в сміх:

— Ха, ха, ха! Хі, хі, хі! То ви вже, Стефане, маєте гріх, бо ви читаєте заборонений „Громадський Голос“.

А я йому на те:

— Я „Громадського Голосу“ не читаю! Коли тепер прочитав оте немудре „посланіє“, то тому, щоб тобі виказати, яку „правдиву просвіту“ ширить „Громадський Голос“. Ось у цему „посланію“ ніби то УХО каже, що Бог дав селянам нести деревляні хрести, а священикам важкі залізні. Доси таки правда, бо хто

гло в Кольосею під топором ката або згинуло в кіхтях диких звірят! Треба знати, що сі ґлядіятори, які з собою через кілька віків (до 325 р.) боролися, були в значній части славянського походження. Взяті в неволю, витали цезара тим страшним: „Ave Caesar! Morituri te salutant! (Витай Цезаре, засуджені на смерть поздоровляють тебе!) і гинули. А сі боротьби були такі страшні, що по здобуттю Дакії над Дунаєм десять тисяч ґлядіяторів боролося через 123 днів і убили одинайцять тисяч звірят. Історик Dio Casius оповідає, що при отворенню Кольосею торжества тревали сто днів, а на них убито десять тисяч звірят. Сі морди тревали так довго, як довго сиділи на Олімпі поганські боги. Щойно від хреста Христового поплило нове життя. Константин Великий заборонив сі боротьби. В XI. і XII. в. в. Кольосей служив за твердиню для заможних родин, які верховодили в Римі й тоді знищено його найбільше. В XIV. ст. лицарі уряджували тут турнії й боротьби з биками.

В 1381 р. перероблено Кольосей на шпиталь. Як Папи мешкали в Авиніоні, то з Кольосею зроблено лом каміння й продавано кождому, хто хотів. Пізнійше збудовано з його каміння Венецьку палату, палату звану Cancellaria палату Farnese, палату Barberini, аж вкінці, як 1703 р. земля під Кольосеєм затряслася, впав один його лук, а з тих відломків побудовано порт Ripetta. Щойно Венедикт XIV. положив кінець сему нищенню 1750 року. Сей учений Папа посвятив Кольосей, зрошений кровю стількн святих, і построїв в нім 14 капличок до відправлювання Хрестної Дороги (Via Crucis), а на середині арени поставив великий деревляний хрест. Основалося братство, яке кождої неділі й кождої пятниці на дві години перед Ave Maria (Ангел Господень на вечір) збиралося в своїй ораторії, поміщеній в Кольосею, й процесіонально відбувало стації Хрестної Дороги. Один з реформатів від св. Бонавентури з Палатину проводив процесії й мав коротку науку. Пій VII., Лев XII., Григорій XVI. і Пій IX. заєдно направляли мури Кольосею. По окупації Риму нові господарі викинули хрест, який стояв на середині арени, повикидали стації, цілу арену розкопали й не позволили на ніякі відправи. Щойно Мусоліні знов поставив хрест в Кольосею.

Там в напрямі брами св. Севастіяна біліють — наче яке місто — купальні Каракаллі. Вони були для себе окремим світом. Вони містили в собі не тільки лазні зимні, теплі, горячі, парові, осібні і спільні, але також городи, стави, присінки, театри, ґімназії, бібліотеки, ґалерії образів, статуй, а всюди прикрашені найособливішими марморами та чудовими мозаіками. На їх будову видавано міліони і то рік-річно через довгі літа. Не були се в стислім значінню заведення купелеві, парні, бо таких було в Римі аж 856.

Каракалля, син Септимія Севера, братоубійник та грізний цісар побудував їх 211 р. по Хр. Олімпіодор подає, що 1.600 осіб могло в них нараз купатися. Простір між головним будинком а бічними був отінений деревами. Під сподом в підземеллях є численні пивниці, де містилися не тільки печі, але мешкали і невільники, які сповняли службу та могли бігати свобідно, нікому не перешкаджаючи, бо виходили зпід землі в тих місцях, де були потрібні. Сі терми 537 р. зруйнували Ґоти. Яке там було богатство, досить сказати, що при відгребуванню звалищ в XVI. столітті знайдено 1600 самих крісел з полірованого мармору і незлічиму скількість мраморних памятників, які прикрашують нині численні музеї в Неаполю та в Римі.

Хто хоче мати гарний вид на терми і на римську Кампанію, хай по сходах з Caldarium вийде на верх будинку. Терми сі звано також Antoninae, бо ціле імя Каракаллі було M. Aurelius Antoninus Caracalla.

Ось за гробами Сціпіонів іще один тріюмфальний лук Друза і зараз за ним Via Appi, ся дивна і вічно тиха дорога, гробами серед пустої Кампанії значена.

Там за капличкою „Quo vadis?“ і за катакомбами св. Калікста, за відвічною церквою San Sebastiano і за римським гробівцем Цецилії Метеллі, котрий в середніх віках служив за твердиню, там, за послідними придорожними гостинницями (osteria), де мули, цілі в сітках, запряжені у віз на двох колах, стають на короткий спочинок, там вже царює спокій і пустка цілковита.

(Дальше буде).

має більші обовязки, більшу відповідальність, то й важчий його хрест у цім життю. Та „посланіє" бере на сміх хрест священика й каже, що той хрест, то цілі стада коней, коров, свиней і гусей та курей і збіжа цілі стирти. Священик аж не знає, що з цим зробити...

— А може то не правда? — каже Тимцьо.

— Тимцю — питаю — чи в нашого отця духовного так цего всего добра багато?

Тимцьо замнявся:

— Ну — каже — в нашого ні...

А я знов:

— Ось у сусідньому селі цему два роки помер старенький парох, чи великий оставив маєток? Його жінка мусіла на старі літа йти за господиню, на службу значить, щоб могла докоротати віку. Щастя, що не оставив дрібних дітей, а кілько то удовиць по священиках лищається з дрібними дітьми й мусить шукати заробітку, щоб заробити на прожиток свій і дітей.

— Воно правда, але є й такі священики, що мають маєток — Тимцьо каже.

— А, вже спускаєш, Тимцьо! — кажу. — Певно, що є! А чиж священикови не можна мати маєтку? Можна тобі, можна мені, можна й священикови. Але я знаю до чого ти пієш, ти за своїм „Громадським Голосом" кажеш, що це все, що має священик, це селянська кривда!

— А може ні?! -- він своє.

— Слухай — кажу йому на це — в вашій радикальній партії між провідниками найбільше адвокатів. А чиж нема між ними таких, що останню шкіру друть із селянина. Я сам знаю одного, що був провідником у вашій партії. Він на селянській незгоді доробився великого майна й жив та жиє по великопанськи, а селянським сіраком, як погорджував так погорджує. Правда, тепер він уже покинув вашу партію й заснував нову угодову, бо там з панської ласки ще лекше приходять гроші. А чи через це можна сказати, що всі адвокати деруни?

Тимцьо мій похнюпив голову й нічого не відповідає. А я дальше:

— Пригадую тобі одно. Ти знаєш, я в 1919 р. сидів у вязниці за нашу справу. Було там більше селян, були й інтелігенти, але таки найбільше священиків. Дуже мало є таких священиків, що тоді не потерпіли... Із вашої партії адвокатів ні інших провідників якось я там не бачив. За те про багатьох ваших провідників читав я потому, що перейшли до У. Н. С. А священики, чи належать до якої партії, чи не належать, а як працювали давніше, так і тепер працюють для народнього добра. Ось така то, Тимцьо, правда в твойому „Громадському Голосі". Хоч і написав на початку, що „неправда не просвіта", а сам неправдою воює. А знаєш, Тимцю, чому, бо багато є на світі таких людей, що хочуть легкого хліба. Вони знають, що наш хлібороб любить, як йому підбасовувати й говорити, що його біді не він винен, тільки хтось другий. А що з селянином найблизче живе священик, то такі ревуни гайда ревіти на священика. І де село темне, то й собі: „Ая, правду каже!" А не подивиться поза себе, що він найбільше своїй біді винен, непорадністю, неробством і пиятикою. Та то не тільки ми селяне, Тимцю, але й цілий наш нарід тому є поштурковиськом у других, що не хоче бачити власної вини, тільки на других скидає вину. Як тота дитина, що винує стіл за це, що головою в нього вдарилася. А то раз сказалиб собі: „Ми найбільше винні" й узялисьб до праці — то певно скоро сталиб господарями в своїй хаті. Тільки не треба слухати отих ревунів, що заводять незгоду в народі, виступають проти Бога й віри, треба виступити рішучо проти цих, що воюють неправдою, бо неправда не просвіта..

Тимцьо на це ні словечка, пішов мовчки до себе.

Стефан Варунок.

Пропащий музей

Недавно на совітське запрошення прибуло до Росії кільканайцять визначних французьких композиторів і музиків. Совітська влада ревно заопікувалася ними та подбала про це, шоби вони могли добре начудуватися усім благам совітського раю. Обвозили їх по вулицях Москви, на яких не видко було ні одного безробітного, показували їм фабрики, в яких робітники вдоволені й неголодні, грали їм на балалайці, танцювали перед ними козачка при „гармошці". Наприкінці запросили їх оглянути музичний музей ім. Чайковського. В означеній годині заїхали перед музей самоходи зі совітськими достойниками та гістьми. Входять до музею — а тут музею нема! Що — і — як? — питають. Де подівся музей? Віддайте, хулігани, музей! — Счиняється крик, слідство, шалена халепа. — І виявляється ось що: Музей той відкрив перед 10 роками шумною промовою сам Лєнін. — Зложили в ньому ріжні менше й більше вартісні річи — та перестали ним цікавитися цілком. По якомусь часі музей став маліти, таяти. В кінці розікрали з музею все — що було. А на місці музею повстав ши-

ВОЛЬФ ХАЗЕР.

Мелямед Хаскель-бен-Йосеф

III.

У світлий день „Сімхес Тойре".[1])

— Як ми ще вчора, на „Шміне Цейрес"[2]) у месемедреші тарабанили по лавках нашими „лілефами"[3]): „Гошайнелемайне"[4]) і в останнє помолилися над „есріґом"[5]), що спочивав у срібній цукорничці на білесенькій ваті, то ми вже знали що на сьогодня, на ‚Сімхес Тойре" після богослуження будемо всі, цеб-то вся наша „мінієн" запрошені, як кожного року на почастунок до сусіда на першому поверсі до Мойше Кеніґа. Що той почастунок буде гарний, обильніщий, чим попередніх літ, ми теж знали й загодя тішилися. Ну, ну! Не дурно передучора на „Шарне Рабе"[6]) Кеніґова невістка, Лейка, відкусила в месемедреші бомбличок з „есріґа". Щож це значить? Старий Мойше внука сподівається. Чиж не радість, чиж не варто сусідів гарно погостити? А Мойшів Іцгуок учора мені казав, що всю надію має, що буде син, що Янкелем його назве... А потім у Янкеля буде синок Юдка, а потім, потім, потім ну, може й Мешія? — Таке розповідав наш побожний мелямед Хаскель бен Йосеф своїй старенькій Рухлі як ранком у день Сімхес Тойре збирався до месемедреші. Радів старенький, (бо якжеж в таку веселу днину, як Сімхес Тойре та не бути веселим), але то вже не була в нього та веселість, що поперід от хочби в передодень „Рашем-Шунем", як відкривав школу ‚Бейс Яакір". Поклав на голову штрамел та ще по дорозі зітхнув важенько:

— Ой вей, Рухлені-любені, вже твій Хаскель ні до чого, вже на пенсії, як онтой „ґой-поборца" на горі. Вже хто інакший через усі свята в нашій месемедреші „балтвилеїв", а не твій Хаскель, Рухленю. Вже не було сили, захрип старий, нездужає.

Цві бен Хуне „балтвиле" а ти, старий на пенсію! Недалекий уже час тай треба буде покластися „мит фіс ці ді тієр[7])"! — Ішов до дверей.

— Ша, Хаскель-лейбен, ни ша! „Гейже давенен[8])"! потішала його дружина, як уже цілував „месісе" на дверях і виходив з хати до сіней.

Не довго тривало сьогоднішнє богослуження. Всі наші посходилися вчасно, а ще й гості були. Ось Мошків Іцко і старий Беґляйтер, Мошків гість, власник нашої камяниці, що вже чотири дні гостював у Кеніґа, і доктор Шмуль бен Хаскель сюди на хвильку заглянув і адкатський кандидат д-р Авругом Ґрайбах. Цей останній, як казали люде, мав женитися з Мошковою донькою Хавою. Як тільки Цвієні, що всі свята як „балтви-

---

[1]) „Сімхес Тойре"" — останній день жидівських свят „Кучок" (Сікос). В осени (вересень—жовтень) припадає цілий ряд свят у Жидів. Прим. в 1927 р. йшли вони такою чергою: 27 і 28. IX. (1 день місяця Тішрі 5688 року) Новий Рік (Трубки, по жид. „Рашем Шунем""; 6. X. (10. Тішрі) Судний День („Йоїм Кіпур"); від 11. X. до 19. X. Свята Кучок („Сікес"") , з яких святкується перші два дні (властиві Сікес) і останні три, ц. є 17, 18 і 19. X. Ці останні три дні називаються: а) „Шарне Рабе", б) „Шміне Цейрес" і в) „Сімхес Тойре". Цілий час тривання Кучок Жидам не вільно їсти в хатах тільки в шаласах, які собі будують біля хат. Крім цього йдучи на молитву до біжниці беруть зі собою овоч „есріґ". який спроваджують з Палестини й над ним моляться. Цей овоч „есріґ" мабуть з роду динь, жовтий, подібний до цитрини. Цего року одна штука коштувала 5 до 6 долярів. В останніх днях несуть ще з собою галузки пальми: („лілєф") звязані з пучкою лозини й мірта. „Лілєф" теж спроваджують. В дні „Шміне Цейрес" співають пісню „Готайне лємайне" і тарабанять „лілєфами" по лавках в біжниці а відтак складають ці галузки на „Урон Койдиш" (шафка з Тойрою). В передодень („Шарне Рабе") вагітні Жидівки відкусують бомбляки „есріґа", щоби дбути благословенства небесного в час злогів. Самого останнього дня Кучок, в „Сімхес ТоТйре" Жиди веселяться, бо це память, як Ішіє бен Нувин (Ісус Навин) оголосив їм закон. Того дня Жиди гостяться одні в одних і тоді (раз у рік) можна стрінути Жидків підхмелених. — (Тут гляди пояснень чч. 1—6).

[7]) „*Мит фіс ці ді тієр*" — (жарґ.) = ногами до дверей. Такої фрази вживають, як говорять про чиюсь смерть.

[8]) „*Ґей-же давенен*" = іди молитися.

нок. Такий звичайний зі шинквасом чаєм, пирогами. Це зовсім не перешкаджало пятнайцятьом урядовцям музею точно побирати з „казьонної“ каси грубі гроші. — Були вони мабуть тої думки, шо всякий музей — це буржуйська забаганка. Нема то, як „пролет культура“!

ДОПИСИ

БУБНИЩЕ, пов. Долина. (Подвиги „кресової“ учительки). Від 1925 р. учителює в нашому селі п-на Марія Фуровичівна, дочка дяка з недалекого села, яка, мабуть забувши про своє походження, не вагається нічого, щоб оказати свою ненависть до всего, що українське. Ось кілька „подвигів“ її з недавних часів: Весною 1927 р. збирала она обманчим способом підписи на деклярціях за польською школою в нашому селі, заявляючи раз, що се підписується шкільне свідоцтво, иншим разом, що се протокол засідання комітету садження дерев, ще иншим, що се посвідка смерти дитини і т. и. В ділі тім однак перешкоджено їй, а деякі селяне зажадали навіть від неї видачі підписаних ними письм, в наслідок чого мусіла она кілька таких деклярацій спалити. При недавних виборах до сойму пустилась була она на ще більше „патріотичне“ діло. Іменно: В часі обчислювання висліду виборів, як член виборчої комісії, забрала она зі стола 37 карток голосовання, що впали були на листу ч. 18, сховала їх до кишені, а на їх місце поставила на стіл стількиж „одинок“. — Та се тут не повезло їй, бо приловив її на горячому вчинку предсідник виборчої комісії, місцевий війт, Дмитро Івашків. Тай милиться той, хто думає, що за такий злочин стрінула її кара! Деж там! Щоби ратувати перед заслуженим кріміналом „кресову просвітительку“ — то власти справу сю затушували і наша учителька безкарно гуляє дальше. В три неділі по своїх виборчих „подвигах“ не приняла она повідомлення від місцевого уряду парохіяльного про реченець реколекцій для шкільних дітий, а відіслала його назад з письмом, в якім „zwraca uwagę, że wszelkie korespondencje do zarządu szkoły winne być wygotowane w języku państwowym“. Недавно знова не приняла она письма від місцевого уряду парохіяльного, в якім повідомлялося заряд школи про реченець сповіди й св причастія шкільних дітий з нагоди кінця шкільного року і завернула його зі своїм письмом, яке дословно подаю: „Ponieważ językiem urzędowym zarządu szkoły jest język państwowy, przeto nie przyjmuje się, ani też potwierdza odbioru przesłanego pisma. — W Bubniszczu, dnia 12. VI. 1928 r. Marja Furowicz“ (печатка). Колиж місцевий священник мимо того зарядив сповідь шкільних дітий, то учителька заборонила дітям іти до сповіди, грозячи, що хто пішовби сповідатися проти її заборони, того буде бити. Так то учителька, удержувана крівавим податковим грошем українського народу, „просвічає“ наших дітий! Гей-гей! Доки те все тревати буде?!

Бубнище, дня 23. VI. 1928 р.

о. Роман Левицький.

НОВИНКИ

Залізнича катастрофа. На новозбудованій залізничній лінії Луцьк-Стоянів обсунувся насип. Заки це спостережено, на загрожене місце вїхав тяговий поїзд. Льокомотива враз із ваґонами скотилася з висоти 6 метрів і розторощилася.

Самоходові випадки Львівські самоходи гуляють. На вул. св. Мартина тягаровий самохід переїхав парулітну Любку, доньку Йосифа Варениці. Дитина вмерла в шпиталі. — На ул. Городецькій попала під самохід 16-літна учениця Льотка Фрідлер. Самохід потовк їй сильно ноги і руки. — На ул. Жовківській самохід трутив служницю Юлію Чечіль, якій на щастя ніщо не сталося.

Жертва необережности. На львівському двірці Підзамчу, помічникови паляча Войтіхови Німцеви в часі необережного гальмовання трибу гальми поторощили всі пальці правої руки. Нещасного відвезено до шпиталя.

Самохід без шофера. У Львові на ул. Мохнацького якийсь уличник звільнив гальму полишеного без опіки самоходу. Розгальмований самохід без шофера помчав стрімголов долі вулицею. Вїхавши на хідник переїхав 40-літнього дротяря Михайла Янущака, якому поторощив руки і ноги, — та Івана Ернфельда, якого потурбував на цілому тілі.

Пробитий баґнетом. В Черлянах коло Городка поліцай Ярецький арештував якогось Яна Барнаґевича та вів його на постерунок. Коли Барнаґевич

ле“ проводив молитві, скінчив співати, як ми всі востаннє поглянули на Урон-Койдин, де від учора лежали поскладані нами галузки „мініен“, а вже Мойше Кеніґ кождого стискав за руку й запрошував до себе на прийом. Його рідня й домашній ґість Беґляйтер пішли передом а всі сусіди Жиди поступали повагом за ними. Ще в сінях приставали й порівнували сьогорічний спів Цвієня зі співом старого балтвиле Хаскеля й жалували, що старий меламед цього року не проводив молитві. А Хаскель похилив голову вниз й тільки час до часу зітхнув тай махне рукою:

— Ого, пропало, вже я вам не заспіваю, я вже на пенсії. Цвієні ваш балтвиле.

В кухні, у Кеніґів, кожен ґість обмив руки над цебриком, змовив коротеньку молитву і повагом входив до світлиці. Там уже було гамірно. На червоній адамашковій канапі просто дверей під великим зеркалом в золочених рямцях сиділи обидві Кеніґові доньки Кранця і Хавця, вдягнуті по останній моді, обстрижені а ля гарсон, а біля них на фотелях панове доктори Драйфах і Ґрайбах і старий Беґляйтер а невістка Лейка стояла біля стола і припрошувала гостей до горівки і ласощів. Балакали голосно, по польськи і сміялися. Як у дверях появилися Хаскель і Цвієні, просто обидва застигли, поступитися не були в силі. І дивуватися їм не можна. Дежбо?... Дівчата сидять собі свобідно між молодими мущинами і хіхікають? А мущини без капелюхів на головах, у таке свято та в традиційній хаті? Ох, Аденой-Ельогайні! На що зійшли твої діти Ісруеля! А Маймехи небесні все бачуть крізь вікно і плачуть. Хаскель махнув тільки рукою а Цвієню щось шепотів губами. Побачив їх господар Мойше, що вийшов з другої кімнати, де розміщував гостей за столом, взяв обидвох попід руки й повів їх тамтуди. Цві йшов за господарем наче не своїми ногами, голову похнюпив і водно щось шепотів. Порозступалися жиди й на почесне місце посадили обидвох „балвилів“.

— Що це, — обізвався Мойше Кеніґ, — наші обидва балтвиле, окраса нашого „мініен“ такі сумні сидять, наче на похороні а не на радісному святі „Сімхес Тойре“.

Перший відповів молодий Цві коротко, ядерно, але знову же питанням, як це личить ученому в св. книгах:

— Чи від мене, раб Мойше буде чотири лікті[9]) до он тих, ну, ґоїв, що сидять у тамтій кімнаті?

— Реб Цві, там нема ніяких ґоїв, там наші сусіди з нашої месемедреші реб Нухим Беґляйтр тай мої доньки.

— Ну, а я гадав, що це не Жиди, тільки ґої. Деж у них борода, де пейси, чому світять голими головами а капелюхи в руках держать? А жидівським „шіксам[10])“ личить сидіти між молодими мущинами тай реготатися й пойліш-ґоїш балакати? Якщо вони Жиди, то не зашкодить, що я й ми всі від них на чотири лікті віддалимося.

Захмарився реб Мойше, як почув таке тверде слово від гостя й то такого гостя. Проковтнув цю гірку догану, бо в душі признавав правду молодому вченому. Присів на кінці стола і як тихцем говорити з веселим старим Ківою, а молодий Іцко Кеніґ враз зі старим Хаскелем, мелямедом зацитькували святе обурення Цвія. Тишина вчинилася, хоч мак сій. Іцко поналивав срібні чарочки шабасівкою і попросив Хаскеля, щоби розпочав братський пир відспіванням „Кідушу[11])“. Встав старий мелямед, підвів очі горі, зморщив чоло і в повітрі пронеслися трелі старої обрядової пісні. Йому на підмогу долучилися голоси молодші і зіллялися в чудову правдиво-жидівську гармонію..

Д. б.

[9]) „*Чотири лікті*“: Хто підпав клятві кагалу за нехтування законів, від того правовірних Жид мусить віддалитися на „чотири лікті“, щоби не осквернитися. Клятви є двоякі: нища = „ніддуй“ і вища = „хейрем“.

[10]) „*Шіксе*“ = дівчина.

[11]) „*Кідуш*“ = обрядова пісня при першій чарці.

став опиратися поліцаєви, той зранив його багнетом у праву руку.

Летунська катастрофа. На познанському летнищі виконав пробний лет десятник-пільот Озаркевіч. В одному моменті апарат, що був на висоті 1.000 м. впав у коркотяг і почав нагально злітати. Летун вспів вискочити й опуститися на летнище при помочі легкопаду, апарат розбився.

Залізнича катастрофа під Любичем. З Варшави повідомляють: на 39 км. залізничого шляху Липно-Серпца, поблизу стації Любич, вискочив зі шин особовий поїзд і впав з високого насипу в низ. Поміж пасажирами повстала велика паніка тим більше, що кромішня ніч утруднювала орієнтацію в розмірах катастрофи. Виявилося, що чотири особи ранені. Катастрофу спричинив машиніст, який був нетверезий.

Зловживання при бранці. На терені ДОК Перемишль, у Ланцуті й Пшеворську відкрито велику бранкову аферу в звязку з якою арештовано 40 осіб. Між иншими арештовано повітового лікаря в Пшеворську д-ра Крока, повітового лікаря в Ланцуті д-ра Сервацкого, сотника-лікаря д-ра Сміґельского й головних посередників при звільнюванню.

Шість осіб згоріло у вогні. Ніччу з дня 22. м. м. було село Воля Янковска під Лодзею, місцем понурої траґедії в домі селянина Томаша Новака. В забудуваннях Новака знялася пожежа, яка заскочила домівників сонними. Жертвою полумя впала жінка Новака, четверо дітей і служниця.

Катастрофа літака. В суботу дня 24. м. м. впав у Познані жертвою катастрофи військовий літак Потез. Пільот-вістун Пшибильскі й десятник-механік Войцеховскі згинули на місці.

Випадки. Під Красновичами, в Польщі самохід наїхав на дерево і розбився. 3 особи згинули, 2 віднесли рани. — Під Варшавою особовий поїзд їдучий із Мінська наїхав на фірманку, якою їхало 5 осіб. Всі вони згинули на місци. Віз розбитий на тріски. Лиш коням нічо не сталося.

Арештування. Перед кількома тижнями арештовано в Тернопільщині в громадах Чистилів, Глубічок великий, Івачів долішний, Івачів горішний, Ігровиця, Малашівці, Пронятин і в самім Тернополи близько сотню людей, переважно молодих українських селян. Всіх скованих переведено на поліцію, а відтак до слідчої вязниці в Тернополі. Закидують їм злочин державної зради тому, що належать до комуністичної партії. Нема сумніву, що багато арештованих не має нічого спільного з комунізмом і що багато поліційних доносів покажеться натягненими або видуманими.

Страшна смерть. В Дрогобичи, зі заїзджаючого на стацію поїзду вискочив робітник Іван Зарицький, та так нещасливо, що впав під надїзджаючу другим шляхом із противного боку льокомотиву. Колеса льокомотиви відтяли йому обі ноги. Нещасний у дві години опісля вмер серед страшних мук у шпитали.

Випадок укр. професора. У Львові на Личаківській улици переїжджаючий самохід з розгоном вїхав на ґазову ліхтарню та перевернув її. Ліхтарня впала на переходячого туди українського професора Філярета Колесу, якому розторощила ногу. Стан його доволі поважний.

Випадок на двірци. На львівськім товаровім двірци вискочила зі шин машина і 3 ваґони товарового поїзду. Легкі ушкоджения потерпів керманич поїзду Заячківський.

Вибух пороху. У Львові при ул. Супінського в мешканню Русоцьких наслідком неосторожного обходження вибух стрільний порох. Гук вибуху заалярмував сусідів та поліцію. Однак крім страху нічо нікому не сталося.

Яке буде літо? Учені метеорольоґи заповіли холод і слоту на конець червня. В липни погода має поправитися, буде більше тепла, а навіть спеки. В половині місяця будуть великі бурі з дощем і градом. Серпень має бути досить теплий, але змінчивий щодо погоди, за те вересень, особливо друга половина буде дуже гарний.

Обманці. По наших селах і містечках ходять уже другий рік паро-хіяни із села Свіржа пов. Мостиська, збираючи жертви на місцевий костел. Щоби краще осягнути свою ціль, ці люди говорять по українських хатах, що збирають на церкву. Остерігається перед ними наше громадянство.

Переписка редакції

П. Федір К. Р-евичі. При переведенню плебісциту проти коршми в селі треба узглядити ще й слідуюче:

Плебісцит, себто голосування за чи проти коршми, мусить відбутися так само, як голосування на послів при соймових виборах; треба, щоби Рада громадська назначила виборчу комісію, щоби голосування відбувалося в назначеному 2 тижні попереду льокалі; щоби голосували безперервно від 9 рано до 9 години вечір, щоби голосували білими карточками, на яких виписують: „за коршмою“ або проти коршми“. — На ці формальні приписи треба дуже uважати, бо найменші промахи зі сторони громадян використовують шинкарі для уневажнення плебісциту. Докладні пояснення, як переводити плебісцит, подає брошура: п. Івана Герасимовича п. з. „Протиалькогольна боротьба“ або „Як домагатися скасування коршем“. В ній знайдете і протиалькогольний закон з 1922 р, і пояснення, як переводити голосування, і взірці писем, які по плебісциті треба вислати до Скарбової Палати і до Староства. Брошуру можна замовити в ціні 20 гр. на адресі: Протиалькогольний Кружок, Рогатин українська ґімназія.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Із слідуючим числом висилаємо чеки П. К. О. та просимо о негайне вирівнання залеглостей за II. квартал.

Філія Товариства „Просвіта“ ім. М. Шашкевича у Львові, устроює дня 8. липня ц. р., на площі „Сокола-Батька“

Свято Читалень

Львівської Повітової Філії. Порядок свята: 11. год передпол. полева Служба Божа на площі „Сокола-Батька“. 2. год. попол. торжественне відкриття Свята та попис читальняних хорів і орхестр. Читальняні хори виступлять в таких сполуках: 1. Винники-Підберізці. 2. Гаї-Глуховичі-Чижиків. 3. Грибовичі-Збоїська-Скнилів. 4. Гряда-Зашків-Пикуловичі. 5. Кукизів-Цеперів. 6. Лисиничі-Миклашів-Підбірці. 7. Ляшки-Ременів-Яричів новий. Одну точку відспівають всі хори спільно. Співатиме разом понад 500 осіб! В пописі возьмуть участь дутої орхестри: Збоїська, Лисиничі, Малехів, Миклашів, Підберізці, Підбірці, Сороки львівські. Після попису відбудеться велика народня забава з танцями при звуках всіх орхестр Багато несподіванок. — Білети з програмками набувати можна скорше в переплетні Т-ва „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10, I. пов. —

ОПОВІСТКИ.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький

З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10